

2.2. POLITIČKI DOGAĐAJI

U tu skupinu smjestili smo one baze podataka koje prate i bilježe podatke o političkim događajima. One se obično odlučuju za jedan od dva sljedeća pristupa: kodiranje političkih događaja unutar određene države ili kodiranje međudržavnih interakcija. Osim samih događaja, često se kodiraju i detaljni podaci o kontekstu ovih događaja (bitna obilježja aktera i samih događaja, relacije među sudionicima).

2.2.1. COPDAB: Banka podataka o sukobu i miru

Područje: Sustavno prikupljanje, kodiranje i analiza podataka o dnevnim međunarodnim i domaćim događajima i interakcijama.

Osnovna obilježja: Opsežna kodirana baza podataka o političkim, vojnim, ekonomskim i drugim događajima i interakcijama između i unutar država u periodu od 1948. do 1978. godine. Baza podataka je javno dostupna u cjelini ili u dijelovima na zahtjev korisnika. Format podataka nije specificiran.

Način i svrha korištenja: Podaci iz baze COPDAB koriste se u znanstvene svrhe kao podloga za analizu odnosa, razvoj modela i testiranje hipoteza o uzrocima i dinamici sukoba.

Povijest: Rad na projektu započeo je 1960-ih godina Edward E. Azar. Od 18 država i 47 izvora koje je projekt pratio u početku, do 1980. proširio se na 135 zemalja i 70 javnih izvora informacija. U tom vremenu projekt je promijenio nekoliko adresa (Sveučilište Stanford, Sveučilište Sjeverna Karolina), a nadzor nad distribucijom materijala iz projekta ima ICPSR.

Opis modela: Baza podataka sadrži kodirane podatke o preko 400 000 događaja i interakcija u i između 135 zemalja u periodu od 1948. do 1978. godine te mjesečne analitičke sažetke za svaku zemlju. Podaci o događajima su u bazu uneseni na temelju izvješća u javno dostupnim izvorima (novine, časopisi, kronologije, povijesna istraživanja, dokumenti...). Pod događajem se smatra bilo kakva pojava između praćenih aktera koja se razlikuje od normalnih transakcija (kao što su trgovina, poštanski promet), a o kojoj je izvijestio neki javni izvor s reputacijom.

Svaki događaj je u bazi opisan s devet varijabli:

- datum
- akter (tko ga je inicirao)
- cilj (prema kome je usmjeren)
- izvor podataka
- aktivnost (verbalna i fizička aktivnost)
- primarna vrsta problema na koji se događaj odnosi
- sekundarna vrsta problema na koji se događaj odnosi
- vrijednost na skali sukoba i mira
- zaključna procjena problemskog područja događaja.

Za svaki događaj određuje se vrsta problema na koji se događaj odnosi (uz primarni problem, moguće je označiti i sekundarni tip problema). Vrste problema definirane su na sljedeći način:

- simbolički politički odnosi
- ekonomski odnosi
- vojni i strateški odnosi
- kulturni i znanstveni odnosi
- odnosi vezani za fizički okoliš i prirodne resurse
- pitanja ljudske okoline, demografija i etnički problemi
- politički sustav, politički odnosi, zakon, organizacija
- ostale vrste odnosa.

Tablica 2.3 prikazuje kriterije određivanja vrijednosti na skali sukoba i suradnje za pojedinu vrstu događaja. Veća vrijednost na skali znači veću razinu sukoba, vrijednost 8 smatra se neutralnim odnosom.

Baza podataka sadrži i mjesečne i godišnje agregate odnosa između parova aktera koji označavaju volumen odnosa (broj interakcija) i agregirani pokazatelj intenziteta suradnje i sukoba. Te se varijable nazivaju “dimenzijama interakcije”, a dobivaju se zbrajanjem vrijednosti intenziteta navedenih u Tablici 2.3 za svaki pojedini događaj (intenzitet događaja u kategorijama od 1 do 8 daje intenzitet suradnje, a u kategorijama od 9 do 15 intenzitet sukoba). Vrijednosti intenziteta pojedinih vrsta događaja određene su na temelju stručnog mišljenja 18 znanstvenika i praktičara međunarodnih odnosa, a tumače se, primjerice, kao “rat velikih razmjera je 102 puta intenzivniji odnos od neutralnog odnosa među državama”.

Komentar: Vrijednost intenziteta odnosa je definirana na donekle upitan način.

Literatura: Osnovna svojstva baze, izvori podataka, način kodiranja i mogućnosti pristupa podacima opisani su u Azar (1993.). John Davies (1998.) također opisuje skalu COPDAB i određivanje tipa pitanja.

2.2.2. *GEDS: Globalni sustav podataka o događajima*

Područje: Sustavno prikupljanje, kodiranje i analiza podataka o dnevnim međunarodnim i domaćim događajima i interakcijama.

Osnovna obilježja: Kodirana baza podataka o političkim, vojnim, ekonomskim i drugim događajima i interakcijama između i unutar brojnih država i nedržavnih aktera u periodu od 1979. do kraja 1990-ih, a u bazu su uključeni i podaci iz baze COPDAB (vidjeti prethodnu sekciju) od 1948. do 1978. godine. Baza podataka je javno dostupna u cjelini ili u dijelovima na zahtjev korisnika. Format podataka je *Microsoft Access*.

Način i svrha korištenja: Podaci u bazi GEDS koriste se u znanstvene svrhe kao podloga za analizu odnosa, razvoj modela i testiranje hipoteza o uzrocima i dinamici sukoba.

Povijest: Rad na projektu započet je 1989. godine na Sveučilištu Maryland (u CIDCM-u). Projekt je trenutno aktivan, a baza se proširuje geografski i vremenski, uz istovremeno uvođenje automatskog kodiranja događaja.

Tablica 2.3. Skala COPDAB i intenzitet međunarodnih i domaćih događaja

Kod	MEĐUNARODNI		DOMAĆI	
	Opis	int.	Opis	int.
1	dragovoljno ujedinjenje država	92	veliki vladini programi za znatno povećanje socijalno-ekonomskih sloboda i jednakosti	70
2	značajan strateški savez	47	značajne vladine akcije za promociju političkih sloboda i jednakosti	60
3	vojno-ekonomska ili strateška pomoć	31	nacionalne aktivnosti za smanjenje unutarnjih tenzija smanjenjem ekonomske nejednakosti	52
4	ekonomski (nevojni), tehnološki ili industrijski sporazum	27	uključivanje javnosti u aktivnosti za smanjenje unutarnje nestabilnosti ili ekonomskih poteškoća	28
5	politički, kulturni ili znanstveni sporazum ili pomoć	14	umjerene službene politike za unaprijeđenje ukupnih fizičkih ili ljudskih resursa države	17
6	službena verbalna potpora ciljevima, vrijednostima ili režimu	10	verbalni sporazumi i izjave za mobiliziranje veće javne potpore nacionalnom jedinstvu	13
7	manje službene razmjene, razgovori ili političke izjave – blaga verbalna potpora	6	događaji od nacionalnog simboličnog značenja	5
8	neutralni ili beznačajni akti za međunarodnu situaciju	1	rutinske aktivnosti	1
9	blage izjave neslaganja	6	tenzije unutar vlade	9
10	jake izjave neprijateljstva	16	javno nenasilno suprotstavljanje vladinim odlukama	13
11	diplomatsko-ekonomske neprijateljske mjere	29	manje restrikcije socijalno-ekonomskih sloboda	25
12	političko-vojne neprijateljske mjere	44	veće vladine akcije za restrikciju slobodnog kretanja ili građanskih prava	44
13	vojne akcije manjih razmjera	50	fizičko nasilje i vojni nemiri	55
14	ograničeni rat	65	ukidanje građanskih prava	70
15	rat velikih razmjera	102	građanski rat i najviša razina strukturnog nasilja	85

Opis modela: Osim podataka iz baze COPDAB, GEDS sadrži podatke o događajima vezanim za 110 zemalja u trogodišnjem razdoblju od 1990. do 1992. godine (uključujući Bosnu i Hercegovinu, Makedoniju i Sloveniju, ali bez Hrvatske i Jugoslavije), zatim podatke o međunarodnim događajima od 1979. do 1994. vezanim za Alžir, Egipat, Iran, Irak, Libiju, Sjevernu i Južnu Koreju, Siriju i dijadu SAD–Japan, te aktualne podatke za Kongo (Zair), Ruandu i dijelove kavkaskog područja (prema Davies, 1998.). Za manji broj država podaci su kodirani za razdoblje od 1948. do 1994. godine. Prioriteti kodiranja o kojima izvješćuje Davies jesu kompletirani bazu za cijeli svijet za period od 1990. do 1992. godine te upotpuniti podatke od 1979. do 1990. godine za odabrane zemlje. U bazu su, navodno, osim država

uključeni i brojni nedržavni akteri (međunarodne organizacije, nevladine organizacije, manjine iz projekta MAR, i drugi).

Podaci o događajima su u bazu uneseni na temelju izvješća u javno dostupnim izvorima (prvenstveno Reuters, a prema potrebi regionalne novinske agencije poput ITAR-TASS-a). Definicija događaja preuzeta je iz baze COPDAB.

Tablica 2.4. Skala sukoba i mira za nedržavne aktere i intenzitet događaja

Kod	Opis	Intenzitet
1	dragovoljno ujedinjenje	92
2	značajan strateški savez	47
3	vojna pomoć, ugovor ili veća zajednička akcija	31
4	ekonomski (nevojni) sporazum ili zajednička akcija	27
5	manji sporazum, pomoć ili zajednička akcija	14
6	jaka verbalna potpora ciljevima, vrijednostima ili vodstvu	10
7	slaba verbalna potpora, razgovori, razmjene, političke izjave	6
8	neutralni, rutinski ili beznačajni akti i izjave	1
9	blage izjave neslaganja	6
10	jake izjave neprijateljstva	16
11	nevojne neprijateljske akcije	29
12	političko-vojne neprijateljske mjere	44
13	vojne akcije manjih razmjera	50
14	ograničeni rat	65
15	rat velikih razmjera	102

Svaki događaj je u bazi opisan na sljedeći način:

- verbalni sažetak (koji ima propisan minimalan sadržaj)
- dodatni citati
- datum
- kontinuitet (kontinuiran ili diskretan događaj)
- akter (tko ga je inicirao)
- cilj (prema kome je usmjeren)
- druge organizacije/države na koje događaj utječe
- mjesto
- žrtve
- vrste problema na koje se događaj odnosi

- vrijednost na COPDAB-ovoj skali sukoba i mira
- izvor
- referenca
- tko je kodirao događaj, datum kodiranja, kontrolor, datum kontrole.

Vrsta problema i vrijednost događaja na skali sukoba i mira određuju se prema pravilima projekta COPDAB. Zbog intenzivnijeg praćenja domaćih događaja, osim skale za domaće i međunarodne događaje, dodana je i skala za nedržavne aktere (Tablica 2.4). Kao i u originalnim COPDAB-ovim skalama, veća vrijednost na skali znači veću razinu sukoba, a vrijednost 8 smatra se neutralnim odnosom.

Komentar: Prema dostupnim informacijama baza je za naše područje prilično nepotpuna, a upitna je i kvaliteta pokrivanja domaćih događaja.

Literatura: Osnovna svojstva baze, izvori podataka, način kodiranja i mogućnosti pristupa podacima opisana su u John Davies (1998.).

2.2.3. *WEIS: Ispitivanje svjetskih događaja i interakcija, 1966.–1978.*

Područje: Sustavno prikupljanje, kodiranje i analiza podataka o dnevnim međunarodnim i unutarnjim događajima i interakcijama.

Osnovna obilježja: Kodirana baza podataka o političkim, vojnim, ekonomskim i drugim događajima i interakcijama između i unutar država u periodu od 1966. do 1978. godine. Baza podataka je dostupna članovima ICPSR-a. Format podataka nije specificiran.

Način i svrha korištenja: Podaci u bazi *World Event/Interaction Survey* (WEIS) koriste se u znanstvene svrhe kao podloga za analizu odnosa, razvoj modela i testiranje hipoteza o uzrocima i dinamici sukoba. Baza je značajna zbog kategorizacije događaja što su poslije preuzeli drugi slični projekti (npr. KEDS, vidjeti 2.2.4.).

Povijest: Projekt je proveden pod nadzorom Charlesa McClellanda, na Sveučilištu Južne Kalifornije. Vrijeme početka i završetka projekta nije navedeno u literaturi.

Opis modela: Baza podataka sadrži kodirane podatke o preko 98 000 međunarodnih događaja i interakcija u periodu od 1966. do 1978. godine. Podaci o događajima su u bazu uneseni na temelju izvješća u javno dostupnim izvorima (prvenstveno *The New York Times*).

Svaki događaj u bazi opisan je kratkim tekstom i s pet kodiranih varijabli:

- datum
- akter (tko ga je inicirao)
- cilj (prema kome je usmjeren)
- aktivnost (kategorija i kod)
- geografsko područje ili kriza na koju se odnosi.

Aktivnosti su podijeljene u 22 kategorije i 63 podvrste. Naknadno je Goldstein (vidi sekciju 3.1.1.) još malo nadopunio i modificirao originalnu WEIS-ovu klasifikaciju, te svakoj aktivnosti pridijelio numeričku vrijednost koja ukazuje na jačinu sukoba ili suradnje. Goldsteinove

kategorije aktivnosti, podvrste u pojedinim kategorijama i vrijednosti na skali sukoba i suradnje nalaze se u Tablici 3.1, sekcija 3.1.1.

Komentar: Ta je podjela primjerena prvenstveno kodiranju međunarodnih interakcija. Neki naredni projekti učinili su podjelu preciznijom, pa na primjer KEDS preuzima Goldsteinovu, proširenu skalu sukoba i suradnje, a protokol PANDA – *Protocol for the Assessment of Nonviolent Direct Action* – također namijenjen automatskom kodiranju pomoću sustava KEDS, sadrži ukupno 95 kodova koji su nastali nadopunjavanjem i manjim izmjenama originalnih WEIS kodova. Baza podataka PANDA sadrži preko 500 000 kodiranih interakcija za period od 1984. do 1995. godine za područje cijelog svijeta. Projekt nazvan IDEA – *Integrated Data for Events Analysis* – proširuje WEIS-ove kategorije događaja na područja administrativnih mjera, izbora, sudstva, ekonomske politike, protesta, prirodnih i tehnoloških katastrofa, raznih vrsta incidenata. Projekt vodi kompanija Virtual Research Associates iz Massachusettsa u suradnji sa Sveučilištem Harvard.

Literatura: Osnovna svojstva baze, izvori podataka i kodovi su opisani u McClelland (1978.). Osnovne informacije o protokolu PANDA daju Bond i Bond (1998.), te Bond et al. (1997.). IDEA je opisana na internetskim stranicama <http://www.vranet.com/IDEA>.

2.2.4. **KEDS: Kanzaški sustav podataka o događajima**

Područje: Sustavno prikupljanje, kodiranje i analiza podataka o dnevnim međunarodnim i domaćim događajima i interakcijama.

Osnovna obilježja: Automatski sustav za kodiranje podataka o političkim interakcijama (računalni program) i nekoliko baza podataka o odabranim područjima i krizama u svijetu. Program i podaci su javno dostupni na internetskim stranicama projekta. Program je pisan za *Macintosh* računala, ali postoji *Windows* verzija koja radi u DOS prozoru. Kodirani podaci mogu se dobiti u *Macintosh* ili *DOS/Windows* formatu.

Način i svrha korištenja: Program omogućuje kreiranje kodiranih baza podataka o političkim događajima za bilo koju regiju ili vremenski period, uz uvjet da postoje tekstualni opisi događaja na engleskom (npr. agencijske vijesti koje pokrivaju željeno područje). Kodirani podaci u bazi KEDS koriste se u znanstvene svrhe kao podloga za analizu odnosa, razvoj modela i testiranje hipoteza o uzrocima i dinamici sukoba.

Povijest: Rad na projektu započeo je početkom 1990-ih na Sveučilištu u Kansasu. Na početku je projekt bio usmjeren prema izradi računalnog programa za automatsko kodiranje agencijskih vijesti; kasnije su razvijeni još neki pomoćni analitički alati, koji se, svi, mogu besplatno preuzeti s interneta (ali su pisani za *Macintosh*). Tim programima kreirano je nekoliko skupova podataka o raznim kriznim žarištima na temelju Reutersovih izvješća. U posljednje četiri godine istraživanje je usmjereno prema razvijanju tehnika za rano upozoravanje na osnovi analize nizova događaja. Nova verzija programa izrađena krajem 1990-ih, radi znatno brže i zove se TABARI.

Opis modela: Računalni program za analizu i kodiranje agencijskih vijesti radi na principu “rijetkog *parsinga*”. U posebnim bazama podataka specificirane su riječi (imena aktera i

vrste aktivnosti) koje sustav treba tražiti u ulaznim vijestima. Na temelju tih podataka i pravila analize, sustav na izlazu daje kodirane događaje s datumom, kodom inicijatora i cilja aktivnosti i kodom aktivnosti (npr. prema Goldsteinovoj klasifikaciji). Najveći problem u korištenju programa je izrada popisa aktera i aktivnosti koje treba tražiti – da bi rezultati bili kvalitetni na to se može potrošiti i godina dana. Projekt zato sadrži datoteke s popisom svih međunarodno značajnih aktera, popisom aktera u pojedinim regijama i popisom aktivnosti u međunarodnim odnosima. Ako se analiziraju događaji unutar zemlje ili u nekoj specifičnoj regiji, potrebno je izraditi dodatan popis aktivnosti jer se one mogu znatno razlikovati. Popis aktivnosti koji će dati pravilno kodiranje ovisi i o stilu kojim su vijesti pisane i uređene (o izvoru podataka). Procjena je da točnost automatskog kodiranja s kvalitetno izrađenim rječnicima iznosi oko 80 posto i da je vrlo slična točnosti kodiranja koje obavljaju ljudi.

Postojeće baze podataka odnose se:

- Na Bliski istok – 196 337 događaja i mjesečne agregirane vrijednosti interakcija između Egipta, Izraela, Jordana, Libanona, Palestinaca, SAD-a, Sirije i SSSR-a, u razdoblju od travnja 1979. do lipnja 2004. godine.
- Na Perzijski zaljev – dva seta podataka o događajima (57 000) i interakcijama (304 000) u koje su bili uključeni Bahrein, Iran, Irak, Jemen, Katar, Kuvajt, Oman, Saudijska Arabija i Ujedinjeni Arapski Emirati, u razdoblju od travnja 1979. do ožujka 1999. godine.
- Na Srednju Aziju – dva seta podataka o događajima (8719) i interakcijama (38 703) u koje su bili uključeni Afganistan, Armenija, Azerbajdžan, Kazahstan, Kirgistan, Tadžikistan, Turkmenistan, Uzbekistan, u razdoblju između svibnja 1989. i srpnja 1999. godine.
- Balkan – 78 668 događaja za ključne aktore (uključujući etničke skupine) uključene u sukob na području bivše Jugoslavije u periodu od travnja 1989. do srpnja 2003. godine.
- Zapadnu Afriku – 18 129 događaja za ključne aktore (uključujući etničke skupine) uključene u sukob na području zapadne Afrike u periodu od siječnja 1989. do veljače 2002. godine.

Osim tih, postoje i dodatni skupovi podataka o konfliktnim i kooperativnim interakcijama država i nedržavnih sudionika u sljedećim regijama: na Bliskom istoku i u Perzijskom zaljevu, na području bivše Jugoslavije (podaci za sukobe u Bosni i Hercegovini i na Kosovu), na Haitiju, između Indije i Pakistana, između Kine i Tajvana, između Kube i SAD-a i u Somaliji.

Prikupljeni su i podaci o posredovanju “trećih strana” u sukobima na Balkanu u razdoblju od lipnja 1991. do svibnja 1999. godine i na Bliskom istoku, od travnja 1979. do prosinca 1998. godine.

Komentar: Vrlo zanimljiv projekt, posebno zbog obilja materijala (računalni program, podaci, članci...) dostupnog preko interneta. To omogućuje i vlastito istraživanje i ispitivanje ideja pomoću sličnih alata.

Literatura: Detaljne informacije o projektu i sav dostupan materijal nalazi se na internetskoj stranici <http://raven.cc.ukans.edu/~keds>. Od pisanog i objavljenog materijala (koji se također može naći na ovim internetskim stranicama), najnovije informacije o projektu daje npr. Schrodtt et al. (2001.). Rothkin i Bond (1995.) raščlanjuju pouzdanost i pokrivenost relevantnih političkih događaja agencijskim izvještajima.

2.2.5. *IPI: Intranacionalne političke interakcije*

Područje: Sustavno kodiranje i analiza podataka o dnevnim domaćim političkim događajima i interakcijama.

Osnovna obilježja: Projekt prikupljanja i ručnog kodiranja podataka o političkim interakcijama unutar izabраниh država. Kodirani podaci su javno dostupni na internetskim stranicama projekta u *Microsoft Excel* i tekstualnom formatu.

Način i svrha korištenja: Podaci omogućuju longitudinalno (vremensko) praćenje razvoja i raspleta unutarnjih kriza i političke dinamike u odabranim državama, ali i razvoj i testiranje općih modela i hipoteza o uzrocima i dinamici unutarnjih sukoba.

Povijest: Projekt *Intranational Political Interactions* (IPI) nastavak je rada na projektu *Violent Intranational Conflict Data* (VICDP), koji je 1992. godine pokrenuo Will H. Moore sa Sveučilišta države Florida. Uz Moorea, sukoordinator projekta IPI je David R. Davis sa Sveučilišta Emory. Rad na prikupljanju i kodiranju podataka je vrlo usporen nakon 1996. godine (a sudeći prema internetskim stranicama projekta, možda i prekinut) zbog nedostatka financijskih sredstava.

Opis modela: Baza podataka obuhvaća političke interakcije u 14 zemalja srednje veličine u periodu od 1979. do 1992. godine (osim u dva slučaja). Obuhvaćene zemlje su: Argentina, Belgija, Brazil, Čile, Indonezija, Južna Koreja, Kolumbija, Mađarska, Meksiko, Nigerija, Pakistan, Venezuela, Zair (kodirani su podaci za razdoblje između 1986. i 1992. godine) i Zimbabve (kodirani su podaci za razdoblje između 1975. i 1985. godine). Podaci su bazirani na Reutersovim izvješćima, te u slučaju Zaira i Zimbabvea na indeksu *New York Timesa* i na izvješćima *African Research Bulletina*. Događaji su kodirani na temelju cijelog članka, a ne samo na temelju uvodne rečenice kao kod sustava KEDS. Kodiranje se obavlja u dva prolaza: nakon prvog kodiranja svi podaci podvrgavaju se provjeri konzistentnosti i kvalitete kodiranja. Za pojedinu državu baza sadrži po nekoliko tisuća interakcija u periodu koji je obuhvaćen projektom.

U bazi se nalaze podaci o datumu interakcije, akteru (inicijatoru) i cilju (objektu) interakcije, vrsti interakcije, broju žrtava, povezanosti s drugim događajima, te kratak verbalni opis interakcije. Ako se određeni događaj odvija tijekom više dana, na više mjesta, ili uključuje više aktera, kodira se odgovarajući broj jednostavnih događaja (jedan dan, jedan akter, jedno mjesto). Ako događaj uključuje ravnopravnu interakciju dva sudionika (npr. oružani sukob), kodira se kao dva događaja u kojima je svaki sudionik jednom akter, a drugi puta cilj interakcije.

Slično kao kod Azara (vidjeti COPDAB, sekcija 2.2.1.) politički događaj je definiran kao akcija koju poduzimaju akteri u određenom trenutku da bi unaprijedili svoje političke interese.

Događaj sadrži aktera, cilj, vrijeme, akciju i političku interakciju. Za kodiranje su zanimljivi oni događaji koji odskakuju od normalnih političkih interakcija između aktera u sustavu (npr. interakcija povezanih s normalnim svakodnevnim funkcioniranjem vlasti). IPI dijeli događaje na kooperativne i konfliktne. Konfliktne događaji proizlaze iz percepcije inkompatibilnih interesa i podrazumijevaju određeno konfliktno ponašanje. Kooperativni događaji podrazumijevaju svjesno usklađivanje akcija između aktera kako bi zajedno postigli određene ciljeve.

Akteri koje prati projekt IPI prilagođeni su analizi unutarnjih interakcija. Za svaku zemlju izrađuje se specifična lista aktera, koji načelno ulaze u kategorije etničkih skupina i opće populacije te raznih državnih agencija i elemenata vlasti, disidentskih organizacija, društvenih aktera (mediji, učitelji, studenti, seljaci, poslovni sektor, državni službenici, sindikati, religijske skupine, utjecajni pojedinci, stranci i sl.), političkih stranaka, organiziranog kriminala i drugih (npr. međunarodne organizacije).

Događaji su podijeljeni u 69 tipova konfliktnih i 45 tipova kooperativnih događaja, objedinjenih u 10 kategorija svake vrste. Kategorije su rangirane od slabih verbalnih interakcija do supstancijalnih materijalnih događaja (Tablica 2.5). Iako originalno autori – vjerojatno s razlogom – nisu predvidjeli izradu intervalne skale intenziteta događaja, postoje i takvi pokušaji.

Tablica 2.5. Kategorije događaja u projektu IPI (u zagradama su Shellmanove skale intenziteta pojedinih kategorija)

	Skala sukoba	Skala kooperacije
1	blage negativne izjave (-4,00)	blage pozitivne izjave (10,43)
2	jake negativne izjave s prijetnjama (-14,21)	jake pozitivne izjave s obećanjima (15,21)
3	nenasilni protesti, manje političke restrikcije (-20,57)	manje intenzivne kooperativne akcije (29,36)
4	manje intenzivno političko nasilje, značajne političke restrikcije (-23,57)	dogovori o pokušajima smirivanja kroničnog sukoba (46,53)
5	opće političke restrikcije, političko nasilje, ilegalni pokušaji restrikcije protivničke moći (-48,36)	djelomično ukidanje vladinih sankcija kako bi se smanjio intenzitet sukoba (49,48)
6	ilegalni pokušaji smjenjivanja vlasti (-37,21)	reforme, ukidanje većih restrikcija, dogovori (52,43)
7	ekstenzivno političko nasilje (-61,29)	supstancijalni ugovori (69,79)
8	promjena strukture vlasti (-74,5)	završetak sukoba bez kreiranja novih institucija (71,00)
9	društveni ustanak (-78,14)	završetak/rješavanje sukoba kreiranjem institucija koje će rješavati sporove (86,00)
10	građanski rat (-91,86)	rješavanje sukoba (sve stranke zadovoljene) (92,5)

Komentar: Baza je prilagođena praćenju unutarnjih interakcija, a podaci za pojedine zemlje prikupljeni su na temelju detaljne analize izvora. Razmatrajući mogućnost uporabe računalnog programa KEDS, autori navode da on ima mnoge prednosti (brzina, smanjenje troškova, potpuna konzistentnost), ali i nedostatak što se tiče validnosti (KEDS kodira

glagole, dok IPI koristi sve informacije u članku). Ipak, autori zaključuju da “nakon završetka projekta čini se da prednosti računalnog kodiranja pretežu pred njegovim nedostacima”.

Skala intenziteta je prikazana više iz kurioziteta nego zbog ozbiljnosti. Naime, iako je težnja za izradom intervalne skale za procjenu događaja razumljiva, duboko smo uvjereni da to nije moguće postići na način koji koristi Shellman, a u bazi COPDAB Azar. Oni od odabranih stručnjaka traže da na temelju nekih primjera odrede intenzitet aktivnosti u svakoj kategoriji, te uzimaju prosječnu procjenu kao konačnu mjeru intenziteta. Problem nije u konzultiranju stručnjaka, nego u sljedećem: svaka kategorija sastoji se od više različitih vrsta događaja, događaji istog tipa mogu imati razna obilježja (npr. broj žrtava), događaji mogu imati različiti smisao (intenzitet) u različitim okolnostima, a zapravo nije točno niti jasno što bi to trebalo značiti “intenzitet događaja”: je li to njegovo značenje (utvrđeno naknadno, prema posljedicama, ili percipirano u trenutku događanja), količina energije koju iziskuje (kod aktera ili kod cilja), itd. Stoga bi, nakon jasnog određivanja pojma “intenzitet događaja” bilo mnogo smislenije tu vrijednost dati za svaki događaj posebno prilikom kodiranja nego uniformno za cijele kategorije (a posebno je besmisleno ovako grube procjene prikazivati s točnošću od dvije decimale).

Literatura: Osnovne informacije o projektu su dane u radovima Davis i Moore (1995.) i Davis, Leeds i Moore (1998.). Intervalna skala je prikazana u radu Shellman (2000.). Projekt VICDP opisan je u radu Moore i Lindstrom (1996.). Internetske stranice projekta nalaze se na: <http://garnet.acns.fsu.edu/~whmoore/ipi>.

2.2.6. *EPCD: Podaci o protestu i prisili u Europi*

Područje: Sustavno prikupljanje, kodiranje i analiza podatka o dnevnim domaćim događajima i interakcijama, prvenstveno vezanima uz protest i vladinu upotrebu mjera prisile.

Osnovna obilježja: *European Protest and Coercion Data* (EPCD) sadrži kodirane baze podataka o protestima i upotrebi mjera prisile od strane državne vlasti u više europskih zemalja. Podaci su na internetu u *Microsoft Excel* ili ASCII formatu.

Način i svrha korištenja: Podaci se koriste u znanstvene svrhe kao podloga za analizu odnosa, razvoj modela i testiranje hipoteza o uzrocima i dinamici sukoba.

Povijest: Rad na prikupljanju i kodiranju podataka za veći broj zemalja je u tijeku. Nema podataka o tome kad je projekt započeo. Projekt je lociran na Sveučilištu u Kansasu.

Opis modela: Podaci su prikupljeni za razdoblje od 1980. do 1995. godine, za 28 europskih zemalja: Albaniju, Austriju, Belgiju, Bugarsku, Cipar, (bivšu) Čehoslovačku, Češku, Dansku, Finsku, Francusku, Grčku, Istočnu Njemačku, Irsku, Island, Italiju, Luksemburg, Mađarsku, Nizozemsku, Norvešku, Njemačku, Poljsku, Portugal, Rumunjsku, Slovačku, Španjolsku, Švedsku, Švicarsku, Veliku Britaniju (od 1980. do 1989 godine, s naglaskom na Sjevernu Irsku). Izvori podataka su mnogobrojni – preko 400 novina, časopisa i novinskih agencija. Događaji su kodirani za svaki dan – ručno i pomoću računalnog programa KEDS (vidjeti prethodnu sekciju). Baza sadrži podatke o datumu, danu u tjednu, vrsti akcije, grupi koja

protestira, objektu protesta (država, vlada...), agentu objekta (policija, vojska...), opis događaja, državi, mjestu događaja, spornom pitanju, vezi s prethodnim događajem, vremenu događaja, broju demonstranata, broju uhićenih, ozlijeđenih i ubijenih demonstranata, imovinskoj šteti, državnoj upotrebi sile, broju ozlijeđenih i ubijenih državnih službenika (policije, vojske), organizacijskoj snazi skupine koja protestira i organizacijskoj snazi države, te o primarnom izvoru podataka.

Osim za europske države, u kasnijim fazama projekta podaci su prikupljeni i za Burmu (1988.), El Salvador (1979.–1991.), Južnu Koreju (1990.–1991.), Kolumbiju (1988.–1997.) i Peru (1980.–1995).

Komentar: Čini se kao dosta detaljna baza u koju je uložen velik napor; na žalost, ne obuhvaća naše područje.

Literatura: Francisco (2000.). Internetske stranice projekta nalaze se na: <http://lark.cc.ukans.edu/%7Eronfran/data/index.html>.